

Александър Морозов

Ако заплуваш под бента

И тъй, всичко отмина. И мъчителното напрежение, и нервите, и борбата с умората, и кафето в три през нощта, и втръсвалото до смърт коригиране и отново, за кой ли път, преписване на все същото. Отминаха не само тези, ставали неочаквано дребни неприятности, но и всичко, което се бе стоварило върху му после: поздравленията, връчването на синята папка със златни винетки, банкетите, телефонните позвънявания, възторзите на роднини и приятели, и пак поздравления, поздравления...

Оттогава той е доктор на тия и тия науки. „Доктор на науките С. Кирпичников“. Свърши се. Както беше казал поетът: „Сбогом, сбогом и край на всичко“.

Преди един час Семьон се събуди в дома си на булевард „Ломоносов“ и не успя веднага да проумее защо му е толкова хубаво. После му просветна: край, свърши се тая въртележка, всички тия научно-административни церемонии завършиха и сега може да се върне към нормален живот, към човешки живот, към работата си.

Стана, облече се без да бърза, и излезе от къщи. И докато вършеше всичко това, се прислушваше в себе си като шофьор в работата на двигателя. Към движенията на тялото и работата на мозъка си. И остана доволен. Всичко беше наред. Неизбежните възлияния¹, тъй чести напоследък, му се струваха мимолетен сън. Той бодро крачеше по тротоара и внезапно, ни в клин, ни в ръкав, в съзнанието му изплува отдавнашен спомен.

То бе точно онзи спомен, който го посети преди половин година, когато се стремеше към главния резултат. Към този, който стана непосредственият повод за всички изброени уморителни събития.

Трябваше да открие необходимите и достатъчни условия за градуиране на група локално-компактни пространства. Кирпичников отдавна тъпчеше около тая задача, измъквайки я бавно на повърхността от неясните глъбини на предположенията, догадките и хрумванията. Теоремата се съпротивяваше като едра риба, готова всеки миг да се изплъзне и да се гмурне в дълбините.

Семьон Кирпичников беше търпелив. Внимателно, но настойчиво размотаваше нишката на логическите възможности. Да, той прояви необикновена издръжливост. Но настана време, когато разбра, че наистина тъпче на едно място. И това не бе минутна паника след поредния неуспех. Просто веднъж през нощта го прободе сърцето и с необикновена

---

1. Възлияние – обредно проливане на вино или кръв в чест на нещо или на някого (бел.прев.)

сила съживи усещането, изпитано някога в детството.

Семьон израсна в едно селце на брега на не особено широката речка Истра. Има ли смисъл да казваме, че хлапетата познаваха реката поне десет версти нагоре и надолу като петте си пръста? Познаваха и помнеха не само всеки храст край брега, но и всеки камък или яма по дъното.

Ала имаше едно място, от което се бояха дори те, слабичките следвоенни деца с бронзови от слънцето и издължени като торпеда телца.

Близо до селцето, ако се върви нагоре по течението, имаше бент от камъни, пясък и парчета тухли от развалини, взели се бог знае откъде в тоя забутан край. Беше се образувал миниатюрен язовир – любимо място за къпане и риболов. А от тази страна на язовирчето, където Истра падаше от бента като тихо шумящ и бълбукащ водопад, беше именно онова място, за което след толкова години си спомни Семьон. Ако заплува човек към бента, като се държи близо до левия бряг, и на около пет-шест метра от водопада се гмурне и се плъзне надолу и вляво, изведнъж усеща, че водата рязко застудява и могъщите ѝ, сякаш спирални струи непреодолимо го влекат в някаква неизвестна посока.

Никой не знаеше откъде се взема това тъй мощно течение и къде изчезва цялата тая маса вода. Инстинктът за самосъхранение подсказваше на хлапетата, че е по-разумно в последния момент да изплуват на повърхността. Смелчагите се стараеха да плуват колкото може по-дълго под водата. Но всеки път, когато студената и силна струя подхващаше тялото на Семьон, сърцето му се свиваше от страх и против волята си той изскачаше на повърхността.

Имаше някаква невидима бариера, която не го пускаше напред, и ето че сега, когато детството и родното селце, и бляскащата на слънцето река бяха останали в далечното минало, а бъдещият доктор на науките Семьон Кирпичников се сражаваше сам със своята теорема, в тая минута, когато осъзна, че цялата му воля, всичките му знания са изчерпани и той не може да помръдне от мъртвата точка – забравеното усещане за бариерата и за някаква опасност, скрита зад нея, възкръсна в душата му и той ясно осъзна, че от недовършената работа човек някъде не може да избяга.

За да реши задачата, трябва да преодолее бариерата на недоверие към себе си, бариерата от тревога в неизвестност... и да заплува нататък.

Той стори това и откри необходимите и достатъчни условия за градиране, реши задачата... Ето какво стори той тогава.

Кирпичников взе неочаквано решение.

Без да губи време, нахвърли в куфара най-необходимото, качи се на автобуса по Волколамското шосе до Нови Ерусалим и оттам на автостоп се добра до родното си място.

Свечеряваше се. Небето бе навъсено и мрачно и никой в селцето не обърна внимание на гражданина, който бързо крачеше от площадчето пред селския магазин, където спря автомобилът, по пътечката през зелената полянка, която полегато се спускаше към реката.

Семьон стигна до онова място. Нищо не се бе променило. Разсъблече се и му стана някак недобре. Стоеше изправен, по плувки, тръпнеше от студ и безпомощно се оглеждаше. Върху тъмните води се полюшваха първите опаднали листа – крехки жълти корабчета. Над реката се стелеше призрачна беззвучна мъгла.

Семьон внимателно, без плисък навлезе във водата, потопи се и заплува. Помнеше къде трябва да се гмурне и като напълни дробовете си с въздух, се устреми надолу.

Веднага усети как студеното течение го подхвана и го понесе в тъмата...

Сега важното бе да преплува под водата колкото може по-далеч, да преодолее изкушението да изплува. Трябваше да издържи, докато почувствува, че бариерата е преодоляна – а там да става каквото ще!

Той вече преплува десетина метра, но не усети бента. Студената вода продължаваше да го носи и чувството на страх изчезна. Внезапно почувствува, че въздухът в дробовете му е на свършване.

Водата го носеше, почти го влачеше през някаква теснина. Погълна вода, беше почти примрял. Течението го превъртя няколко пъти и накрая го отнесе в спокойни води. Под него имаше твърдо дъно. Пътешествието завърши.

Когато се изправи на крака, видя, че водата стига едва до кръста му. Огледа се, но не успя нищо да различи.

Бавно се упъти към брега, опитвайки се да различи през пелената от мъгла къде го е отнесъл потокът. Мъглата редееше и той излезе от водата. Семьон не вярваше на очите се. Нямахме вече никаква река и никакво село: той се намирал в университетската аудитория, където тая сутрин му хрумна да отиде на Истра!

„Трябва да съм се побъркал. За бога, трябва да си отдъхна“ – помисли Семьон и изтри челото си. Прокара ръка по косите си – те бяха влажни. Направи крачка към вратата и усети, че нещо го стяга – под кафвия туидов панталон, който бе облякъл сутринта на излизане от къщи, плувките му също бяха влажни.

Той стои в прохладната аудитория на Физическия факултет. Няма никой. Пристигнал е твърде рано. Стои и си спомня.

Подмолното течение не напразно плашеше малчугана. Тайният поток понесе момченцето надалеч и го донесе тук, вече зрял мъж.

Сега знаеше, че още много пъти ще му се случва да преодолява онова чувство, което го караше да отстъпи пред бариерата. Но какво от това! Той е мъж. Той е учен. Такъв е жребият му.

КРАЙ

© Александър Морозов
© Александра Каназирска, превод от руски

Александър Морозов
Если заплыть под плотину

Източник: <http://sfbg.us>

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/28>]